

Uzņēmums *Artek* iegādājās mežu īpašumus Somijā un dalās ekspertu viedokļos par nepārtraukto mežsaimniecību

Avots: Forest.fi un LMSP

Kā norāda *Artek*, daži no uzņēmuma ražotajiem izstrādājumiem pat rada negatīvu oglekļa bilanci. Tas nozīmē, ka šīs mēbeles ekspluatācijas laikā uzkrāj vairāk oglekļa, kas izdalīts no atmosfēras, nekā tiek radīts to ražošanas procesā.

Artek mēbeles var izgatavot tikai no ziemeļos augošajiem sudrabbērziem jeb kārpainajiem bērziem (*Betula pendula*). Uzņēmuma veiktā nepārtrauktās mežsaimniecības metode palīdz nodrošināt šo nepieciešamību. Tomēr nepārtrauktās mežsaimniecības modelis nav piemērots visur, un uzņēmums to apzinās. Lai mēbeļu ražotne nodrošinātu savām vajadzībām nepieciešamo koksnes apjomu, mēbeļu dizaina uzņēmums *Artek* iegādājās jauktas kokaudzes sastāva meža īpašumu Heinevesi. Koka mēbeles, kuras projektējis pasaulē pazīstamais somu arhitekts Alvars Ālto, tiek izgatavotas no A klases sudrabbērziem, kas audzēti Somijā.

“Labākās kvalitātes izejmateriālu mēs iegūstam no jauktām mežaudzēm, no bērziem, kas auguši 50 - 80 gadus un kuriem ir pēc iespējas mazāk zaru,” norāda *Artek* produktu ražošanas vadītājs Riku Rehells. Uzņēmuma mērķis ir tuvākajā nākotnē iegādāties vēl 200 hektārus meža, kas būs pietiekami, lai segtu aptuveni desmito daļu no ražotnei nepieciešamā bērza koksnes apjoma. Šī meža lielums aptuveni atbilst apmēram 300 futbola laukumu platībai. “Lai gan mums ir savi meža īpašumi, mēs joprojām esam diezgan stipri atkarīgi no citiem meža īpašniekiem, kuru jauktajos mežos aug sudrabbērzi.”

Artek ir labi pazīstams dizaina uzņēmums, kas dibināts 1935. gadā, tas ražo un pārdod mēbeles, lampas un tekstilizstrādājumus, kuru īpašo dizainu, kas paredzēts starptautiskajos tirgos, izstrādāja Alvars Ālto (1898–1976) un viņa dzīvesbiedre Aino Ālto (1894–1949).

Artek nepieciešama gaišas krāsas bērza koksne

Artek katru gadu mēbeļu ražošanai izmanto apmēram tūkstoši kubikmetru bērza koksnes. Uzņēmuma darbība ir atkarīga no augstas kvalitātes izejvielu stabilas piegādes. Lielākā daļa uzņēmuma mēbeļu ir izgatavotas no īpaši gaišas krāsas, izturīgas bērza koksnes, kas aug tikai ziemeļu mežos, kur īsais augšanas periods dod koksnei tās raksturīgās īpašības. Tajā pašā laikā klimata pārmaiņas ir ietekmējušas mežu augšanu un koksnes kvalitāti visā pasaulē. Saskaņā ar uzņēmuma datiem, sudrabbērzs veido tikai četrus procentus no visām koku sugām Somijas mežos. Jauktos mežos bērzs dabiski ataug kā pionieru suga un aug augsts un taisns, tiecoties pēc gaismas.

Kas ir jaukts mežs? Jauktos mežus katrā valstī definē dažādi. Somijā tos raksturo kā mežus, kuros ir vismaz divas koku sugas, un nevienas sugas īpatsvars nepārsniedz 75 procentus. Zviedrijā šis maksimālais procentuālais apjoms ir 65%

Nepārtrauktā mežsaimniecība nav universāls risinājums

Artek plāno apsaimniekot savus mežus, izmantojot nepārtrauktas mežsaimniecības paņēmieni. Nepārtrauktas mežsaimniecības modelī koki tiek cirsti selektīvi. *Artek* uzņēmuma speciālisti uzsvērto, ka, atstājot vairāk koku, tostarp mirušos kokus, uzņēmums var efektīvāk aizsargāt bioloģisko daudzveidību nekā veicot ciklisku mežsaimniecību, kas parasti tiek pabeigta ar kailcirti. Tādas meža apsaimniekošanas modelī koku rotācijas periods galvenokārt noslēdzas ar t.s. atjaunošanas cirti jeb kailcirti.

Uzņēmumā uzskata, ka nepārtrauktas seguma mežsaimniecības ekonomiskā dzīvotspēja ir „iedrošinoša”. *Artek* vēlas pierādīt, ka metode ir gan tehniski, gan ekonomiski īstenojama, un cer, ka citi Somijas mežu īpašnieki sekos šim piemēram. Tomēr mežsaimniecības eksperti uzsver, ka nepārtrauktā mežsaimniecība nav universāls risinājums. Šī metode vislabāk darbojas noteiktos augšanas apstākļos, piemēram, auglīgos kūdrājos, bet ne visur. „Mēs piekrītam ekspertiem, ka nepārtrauktās mežsaimniecības metode darbojas labāk noteiktu veidu mežos,” produktu ražošanas vadītājs Riku Rehells .

Uzņēmums *Artek* kopā ar saviem partneriem tagad meklē jaukta sastāva audžu meža īpašumus, kuros augsne vislabāk piemērota nepārtrauktas mežsaimniecības saimniekošanas metodei.

Dizainera A.Ālto mēbeles joprojām ražo Somijā, izmantojot 50 - 80 gadus vecu vietējo bērzu koksni.

Continuous-cover silviculture (latviski - izlases cirte vai nepārtrauktās mežsaimniecības metode) ir meža apsaimniekošanas pieeja, kuras mērķis ir uzturēt pastāvīgu koku vainagu segu, atsakoties no kailcirtēm.

Šīs metodes pamatprincipi un būtība:

Pastāvīga meža sega - Mežs nekad netiek pilnībā nocirsts. Tā vietā tiek izvākta tikai daļa koku, saglabājot meža mikroklimatu un pasargājot augsni no erozijas.

Dabiski atjaunojams mežs: Uzsvars tiek likts uz dabisko atjaunošanos. Kad tiek nocirsts vecāks koks, atbrīvotajā vietā sāk augt jauns stāds, kas jau atrodas augsnē.

Strukturālā daudzveidība: Šādā mežā vienkopus aug dažāda vecuma, augstuma un sugu koki, veidojot sarežģītu un noturīgāku ekosistēmu.

Individuāla koku izvēle: Mežizstrādes laikā tiek izvēlēti konkrēti koki, balstoties uz to kvalitāti vai nepieciešamību retināt audzi, nevis nocērtot visu nogabalu uzreiz.

Galvenie ieguvumi:

Lielāka noturība: Mežs ir mazāk pakļauts vēja postījumiem un kaitēkļu invāzijām.

Bioloģiskā daudzveidība: Tiek saglabātas dzīvotnes sugu kopumam, kas nespēj izdzīvot kailcirtēs.

Ainavas saglabāšana: Mežs nezaudē savu vizuālo pievilcību un ir piemērotāks atpūtai.